

DYR

Dette nummeret oppfordrer oss til å vende blikket og tanken mot dyrene. De fleste av oss har et forhold til dem: Vi bruker dem som mat, klær, underholdning, og forsøksobjekter, og vi tar dem inn i familien som kjæledyr. Dette er et tema som i tillegg krever at vi tar innover oss at også vi mennesker er dyr – enten vi liker det eller ikke. En grundig refleksjon over dette burde resultere i et mer nyansert svar på hvilket forhold vi har, og *burde* ha, til dyrene som *ikke* er mennesker – dyrene vi har på tallerkenen, kleshengerne, eller i sofaen en sen lørdagskveld.

Et spørsmål i denne forbindelse, er hvordan vi mennesker bør forholde oss til motstridende krav til selvutfoldelse i dyreriket. I artikkelen «Competing Claims in Nature and Teleological Individualism» diskuterer Tobias Alexius synet han kaller *teleological individualism*, som har to hovedkomponenter: at organismer har egenverdi i funksjon av å være teleologiske vesener som er i stand til å leve bedre eller dårligere liv, og at miljøet kun har verdi gjennom å være en mulighetsbetingelse for individuelle organismer. Alexius mener utbredte versjoner av dette synet møter klare moteksempler, og kommer med et forslag til hvordan teorien kan styrkes.

Ainar Petersen Miyata fortsetter undersøkelsen av dyrs moralske status i artikkelen *Animals and the scope of Rawlsian social justice*. Kontraktsteorier, som den Rawls legger frem i «A theory of justice», ser i utgangspunktet ut til å utelate ikke-menneskelige dyr, men Miyata mener det finnes en løsning der kontraktteori kan forenes med en fullgod dyreetikk.

Et mer idéhistorisk blikk på dyreetikk får vi i «Skillelinjer og utvikling i dyrevernetikken», der Rune Ellefsen tar opp de historiske og begrepslige skillelinjene mellom to former for dyrevern: på den ene siden *dyrvevelferd*, som primært har som formål å minimere unødvendig lidelse blant dyr brukt til menneskets formål, slik som i industriell kjøtt- og klesproduksjon, og på den andre siden idéen om *dyrrettigheter*, der den sentrale tanken er at dyr har fundamentale rettigheter, lik de vi tilkjenner mennesker.

Peter Meedom gir oss i sin artikkel «Den animalogiske grænse – fra Dyr og Menneske til det levendes historie hinsides Natur og Kultur» en analyse av både en klassisk og en moderne forståelse av *logos*. *Logos*, forstått både som språk i seg selv og som dets opphav, har lenge blitt tenkt som et fundamentalt ontologisk skille mellom dyr og mennesker, men Meedom oppfordrer leseren til å tenke utenfor de etablerte dikotomiene *logos/aloson* og natur/kultur. Hvordan mennesket forstår det levende har viktige

implikasjoner for hvordan vi forholder oss til for eksempel global oppvarming, naturressurser og energiproduksjon.

Sigurd Hverven trekker filosofen Hans Jonas *Frem fra gjemselen*. Jonas' bok *The Phenomenon of Life* omhandler det han mente var en grunnleggende dikotomi: skillet mellom *liv* og *ikke-liv*. I stedet for å trekke skarpe skillelinjer mellom for eksempel dyr, planter og mennesker, var Jonas opptatt av å se på liv som et kontinuum av forskjellige uttrykk for det samme fenomenet. Dette nummerets masterkritikk tar for seg Tore Skåleviks «Ethics, Naturally», og drøfter hvorvidt etiske påstander eller fakta kan forstås vitenskapelig. Sivert Thomas Ellingsen diskuterer der et spesifikt metaetisk syn som hevder at moralske påstander kan forklares som utsagn om naturlige, deskriptive fakta.

Vi er så heldige å ha hele tre intervjuer i dette nummeret. Bjørn Ramberg, professor ved UiOs tverrfaglige og filosofiske forskningscenter CSMN, intervjues om dyr og deres rolle i CSMNs forskningsfelt. Sara Kasin Vikesdal, Sigurd Nøstberg Hovd og Ainar Petersen Miyata spør ham blant annet om hvorfor det er filosofisk interessant å studere dyr. I en reise utenfor tema tar Ludvig Fæhn Fuglestedt oss med til Moskva for å lete etter russisk metafysikk. Hans forord setter de to intervjuene med Alexej Kozyrev og Vladimir Mironov fra Lomonosov-universitetet i kontekst: Fuglestedt fant ikke den russiske metafysikken, men det han fant i dens fravær er kanskje vel så interessant.

I forrige nummer inviterte Rune Eidsaa oss med på en vandring i Frognerparken for å vise oss modernitetens absurditet; i dette nummeret viser Maria Seim oss den samme parken sett i et annet lys, og spør om vi kan finne mening blant de kalde steinstøttene. Kanskje kan hennes beretning redde oss fra absurditetens avgrunn?

Utdrag fra den Leksikryptiske Encyklopedi byr denne gangen på en sammenligning mellom den irske kjempelhjortens tragiske lodd og menneskets kår. Vi blir presentert for Zapffes idé om at det burde gå samme veien med mennesket som med hjorten – mot utryddelse. Ellers anmelder Ainar Petersen Miyata Rune Ellefsens siste bok, om produksjonsdyrenes status i samfunnet, og som vanlig finner du to mesterbrev samt et reisebrev, denne gangen fra Pennsylvania. Og siden *Filosofisk supplement* blant annet selges gjennom Narvesen, har vi latt oss inspirere av ukebladene og viet nummerets *Utenfor Akademiet* til store filosofers kloke råd om kropp, sex og livsstil.

God lesning!

Conrad Bakka &
Ainar Petersen Miyata,
redaktører